

עטרת שלום

עלון שבועי שיע"י מוסדות קאמנוא בארה"ק, רח' ארזי הבירה 48 ירושלים
בנטיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א
פרשת ואחתנן – נחמו

בס"ד, עש"ק פרשת ואתחנן
י"ב אב תשע"א – שנה ב' גליון פ"ג

זמני הדלקת הנרות ומוע"ש			
הרה"ג מוע"ש ר"ת			
ירושלים	6:51	8:04	8:43
בני ברק	7:06	8:06	8:40
ניו יורק	7:40	8:41	9:13
מונטריאל	7:52	8:54	9:26

נא לשמור על קדושת הגליון

עטרת ראשנו

דברי תורה מכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

וְאַתְּחַנֵּן אֶל הוֹי"ה בְּעֵת הַהוּא לְאִמּוֹר (ג כג).

אמרו חז"ל (דב"ר יא י) מנין שהתפלל משה באותו הפרק חמש מאות וחמשה עשר פעמים, שנאמר 'ואתחנן אל ה' בעת ההיא לאמר' ואתחנן בנימטריא הכי הוי. צריך לתת טעם למה התפלל משה רבינו דוקא מספר תקי"ה תפילות לפני ה' אלהיו.

והנראה לומר שזה מבואר בלקוטי תורה ממרן האריז"ל (פרשת חקת) שע"י שהכה משה רבינו את הסלע שהיא בחינת רחל, נפגמה עי"ז השכינה, ובגלל זה לא זכה ליכנס בארץ ישראל, כי ארץ ישראל הוא בחינת רחל השכינה הקדושה ע"ש.

והנה ידוע ממרן הבעש"ט הקדוש זיע"א (בעש"ט עה"ת נח אות קנב) שכל צער וכל חסרון שיש לאדם הכול הוא בשביל חסרון שבשכינה, כמו שכתוב בכל צרתם לו צר (ישעיה סג ט), וכמו שאמרו בסנהדרין (מו ע"א) קלני מראשי וכו', וצריך האדם שיתפלל למלאות חסרונה שמה, ובתיקון למעלה ממילא נמשך למטה, כי כשיתפלל על צער השכינה ממילא יעבור הצער מהאדם. ועוד איתא ממרן הבעש"ט (בעש"ט

עה"ת בשלח אות כב), עה"פ 'מלא הוי"ה כל משאלותיך' (תהלים כ ו) היינו שכל משאלותיך ובקשתך וחפצך צריך להיות רק לכבוד השם יתעלה, שיתמלא שם הוי"ה ברוך הוא, כי לעת עתה בגלות אין השם שלם ואין הכסא שלם (רש"י שמות ז מז), וזה יהיה 'כל משאלותיך', ולכן כשיש לאדם צער וצרה יבין שכביכול יש פגם וצער

לשכינה, כי שם הוי"ה אינו בשלימות, וכשיתקן חלקו בשכינה יהיה לו ישועה למטה.

לפי זה יש לומר שכל התפילות שהתפלל משה רבינו היתה אך ורק על תיקון השכינה שנפגמה על ידו, וזהו מה שמרמזים לנו חז"ל שמושה רבינו התפלל מספר תקי"ה תפילות, כי ת"ק הוא ה' מאות, מרמז לאות ה' אחרונה משם הוי"ה שהוא בחינת מלכות, וגם ת"ק באתב"ש הוא א"ד מספר ה', לרמז שכל התפילות שהתפלל משה רבינו היה על תיקון המלכות, והוא ע"י שהמשיך שם י"ה בחינת אבא ואימא שעל ידם נתקן קומת המלכות, כמו שמבואר בעץ חיים (שער תיקון נוק' פ"א) וז"ל: וזה סוד ה'וי"ה בחכמה יסד ארץ' (משלי ג יט) הנאמר בתקונים (סא ע"ב) כי אבא יסד ברתה. והענין כי במקום גילוי יסוד אבא שם מתחיל בנין המלכות רחל הנקראת ארץ עי"ש. וכן מבואר שם (שער הנסירה פ"א) שע"י הנסירה של ז"ן, ניתנו המוחין של אימא למלכות, שלא ע"י ז"א עי"ש.

וזהו 'ואתחנן אל הוי"ה' שכל תפילתו ותחינתו של משה רבינו היתה 'אל הוי"ה' שיתחבר המלכות אל הוי"ה ע"י שם י"ה, ואז יהיה שם הוי"ה בשלימות ע"י תיקון המלכות.

וזה שחכו"ל (סוטה יד). אמרו, מפני מה נתאזה משה רבינו ליכנס לארץ ישראל, וכי לאכול מפריה הוא צריך, או לשבוע מטובה

הוא צריך. אלא כך אמר משה הרכה נצמונו ישראל ואין מתקיימין אלא בארץ ישראל, אכנס אני לארץ כדי שיתקיימו כולן על ידי. רואים מזה שכל כוונת משה רבינו היה לתיקון המלכות הנעשה ע"י קיום המצוות, כמו שאיתא בוזהר הקדוש (ח"ג רפא). שבכל אורייתא ובפקודין דילה, לאו איהי אלא למפרק שכינתא.

ולכן ביקש אח"כ 'אעברה נא ואראה את הארץ הטובה אשר בעבר הירדן ההר המוב הזה והלבנן' שחשב שבגלל שכבר תיקן את חלקו בשכינה, א"כ יוכל ליכנס לארץ ישראל.

וע"ז אמר 'ויתעבר הוי"ה בי למענכם ולא שמע אלי' שלכאורה צריך להבין הרי מקרא מלא כתוב 'יען לא האמנתם בי' (במדבר כ יב), ואיך אמר 'למענכם'. אלא שהקב"ה אמר למשה שבאמת תקנת מה שקלקת בהכאת הסלע, אבל בגלל שהיה בהכאת הסלע ג"כ עון חילול השם כמ"ש 'יען לא האמנתם בי להקדישני לעיני בני ישראל', והרי על עון חילול השם אמרו חז"ל (יומא פו). שרק מיתה מכפרת, ולכן לא תביאו את הקהל הזה אל הארץ אשר נתתי להם' איך יכול ליכנס לארץ ישראל.

וזהו שאמר 'ויתעבר הוי"ה בי למענכם' שבגלל שהיה החטא ברבים לעיני כל בני ישראל, וא"כ יוצא שלמענכם 'לא שמע אלי' ליכנס לארץ ישראל.

(רעוא דרעיון תש"ע לפ"ק)

עטרת פז

אמרות טהרות מרבתינו זי"ע

וְהוֹדַעְתֶּם לְבָנֶיךָ וּלְבְנֵי בְנֵיךָ (ד ט).

הנה עיקר השתדלות האדם למסור את התורה ומצות ולהדריך שלשה דורות לעבודת השי"ה, כדברי חכמינו ז"ל (ב"מ פה). לא ימושו מפך וכו'. ולכן כאשר נתודע יעקב כי יוסף חי והוא צדיק, עמד לזכות זכחים לאלקי אביו יצחק דייקא, כי יוסף דור השלישי ליצחק ואילו שייך בהשתדלות להעמיד שלשה דורות בעבודת השי"ה. כי בשאר בניו ידע יעקב אבינו ע"ה שהם צדיקים, כי ישבו תחת צלו בבית מדרשו בד' אמות של הלכה, אבל מיוסף התיירא שמא ח"ו נתערב במומאת מצרים, אבל כאשר ראה עתה שהוא צדיק ועמד בצדקו, על כן זבח זכחים לאלקי אביו יצחק, כי מעתה כל בניו צדיקים ושוב מובטח לו שלא תפסק מורעו לעולם, והתורה חוזרת לאכסניא שלה. וכוזה פרשתי מ"ק (בראשית מח טו) 'המלאך הגואל אותי מכל רע יברך את הנערים' פירש"י ז"ל מנשה אפרים, 'ויקרא בהם שמי ושם אבותי' כלומר יעקב, יוסף מנשה ואפרים שלשה דורות הם, כמו שמי ושם אבותי אברהם ויצחק כמו שיעקב דור שלישי לאברהם, יוסף דור שלישי ליצחק, כן בני יוסף דור שלישי ליעקב, והבן.

(בית אבות' מרבינו חיים יעקב מקאמרנא)

אַתָּה הָרֵאתָ לְדַעַת פִּי הוֹי"ה הוּא הָאֱלֹהִים אֵין עוֹד מִלְבָּדוֹ (ד לה).

כשאתה מאמין באמונה שלימה וברעת שלם 'אין עוד מלבדו' כי בכל תנועה אלופו של עולם, כמו שאמר רבי חנינא (סנהדרין טו): 'אין עוד מלבדו' כתיב, וחוקק בלבי בכתיבה גמורה בכל רגע אפילו כשפים לא יזיק לו, כי יתפרדו כל פועלי און (ההלים צנ"י) והקליפות בטלים ומכומלים. וזהו היחוד של פסוק 'אתה הראת' במספר השווה אלף למד פא, דלת למד תו, נון ואו נון, יוד ואו דלת [אדנ"י במילוי דמילוי], עם שם 'הו"ה' המפורש בפסוק, להורות כשידע אדם באמונה שלימה חקוק בלבו 'אין עוד מלבדו', אזי נעשה מד"ל אתון [של מילוי דמילוי אדנ"י] דלי דלות, מהם עצמם נעשה שם 'הו"ה', שהרי אלו הד"ל אתון, מספרן חס"ד פעם הו"ה, וחזרון ונעשין 'הו"ה' הוא המפורש בפסוק הנ"ל.

(זהר ח' מרבינו יצחק אייזיק מקאמרנא)

וְלֹא תַחְמוֹד אֶשֶׁת רֵעֶךָ וְלֹא תַתְאָוֶה בֵּית רֵעֶךָ שְׂדֵהוּ וְעַבְדּוֹ וְאִמָּתוֹ שׂוֹדוֹ וְחַמְרוֹ וְכָל אֲשֶׁר לְרֵעֶךָ (ה יח).

מדיני המצוה, אם רואה דבר חפץ אצל חברו במה שאין מינו מצוי לקנות בשוק כיוצא בו, ואם הדבר אינו שכיח ומצוי, אסור להתאוה אף בלב בדבר שיש ביד חברו, ואם עבר והתאוה והפציר בו עד שקנאו ממש, עובר על שני לאוין על 'לא תחמוד' ועל 'לא תתאוה', וצריך להקדק הרבה בזה כי בקל יעבור על לאו זה. אבל במה שכל מינו מצוי לקנות ואין דרך בני אדם להפקיד אין בזה איסור, דאל"כ לא שבקית חיי, דכל אחד יהיה אסור לומר לחברו מכור לי מעט לחם כי רעב אנכי, והכל לפי ענין, וצריך שמירה יתירה ואזהרה רבה ודיקדוק גדול.

(אוצר החיים' מרבינו יצחק אייזיק מקאמרנא)

קוֹל גְּדוֹל וְלֹא יִסָּף (ה יט).

'לא יסף' עיין רש"י ז"ל קולו חזק וקיים לעולם. מבואר שמו שמקדש עצמו, יזכה לשמעו קול ה' שקיים לעולם, כמו שזכה מרן הקדוש האר"י בעל שם טוב עם התלמידים, כידוע ומפורסים שזכו לשמוע הקולות והברקים, 'וקול שופר חזק' (שמות יט טו) באמירות 'אנכי' עם כל הריון סתימין עלאין. וכן רש"י ז"ל היה לו זה המדרגה, כפי הנראה מדבריו ופרושו, וכן כל יוצאי חלציו.

(היכל הברכה' מרבינו יצחק אייזיק מקאמרנא)

מִי יִתֵּן וְהָיָה לְבָבָם זֶה לָהֶם לִירְאָה אֶתִּי וְלִשְׁמֹר אֶת כָּל מִצְוֹתַי כָּל הַיָּמִים לְמִעַן יִיטַב לָהֶם וְלְבָנֵיהֶם לְעֹלָם (ה כו).

ואלו היו ישראל כולם נזטים אל אור השכל ולא אל הגשמיות, היה הקב"ה משפיע לכל אחד רב עושר, ונכסים ומקנה רב, ורב תבואות, וכסף וזהב, והם היו מייחדים בכל תנועה יחודים גדולים, וכוזה היה עליו רב לאותן הניצוצות, והיה קירוב הגאולה של ימות המשיח. כמו שאמר משיח למרן הקדוש הריב"ש טוב כשיתפשט חכמתך בעולם שלמדתיך, ויידעו גם הם לייחד בכל תנועה כמותך. ועכ"פ לידע שאלופו של עולם ממש בכל תנועה, אזי יהיה קירוב הגאולה ויבוא משיח במהרה, אבל מחמת התגברות החומר הגשם שיהיה נוטה אחר הרע ורם לבבך, בהכרח טוב יותר לידון בדוחק וביסורים שלא יאבד עולמו חלילה, ועל ידי כן אריכות הגלות, עד ירחם ה' מהרה ויקבץ נדחגו.

(היכל הברכה' מרבינו יצחק אייזיק מקאמרנא)

עטרת חכמים

עיונים וביאורים מרבתינו זי"ע

וְשִׁנַּנְתֶּם לְבָנֶיךָ וְדַבַּרְתָּ בָּם בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתְךָ וּבְלִבְתְּךָ בְּדֶרֶךְ וּבְשֹׁכְבְּךָ וּבְקוּמְךָ (ו ז).

מדיני המצוה, מצות עשה שיהיה כל דברי תורה המצויה עתה בדיני מחודדים בפיו (קידושין ל). ויהיה בקי בהם, והשוכח דבר אחד ממשנתו מתחייב בנפשו אם לא שתקפה עליו משנתו (מנחת צט): 'משנתו' דייקא, דהיינו שבא בגילגול זה ללמוד זה החלק, ונפשו ומחשבותיו לזה החלק, ועל ידי שתקפה עליו 'משנתו' נשכח ממנו שאר חלקי תורה זה פטור, כי יש בתורה פרד"ס, ועל כל חלק יבוא בגילגול (שער הגילגולים הקדמה יא). ועכ"פ אף שבא בגילגול לחלק סוד, מצוה שיהיה בקי בכל דיני תורה היוצאין מן הגמרא ומשניות וספרא, כל אחד לפי כחו.

ואף שבקי בכל דיני תורה, מצוה שילמוד בכל יום תורה, אף שיש לו אונס גדול וחולה חייב להגות בכל יום בתורה, ויוצא בזה אף באיזהו מקומן וברייתות הסדרות לומר בכל יום, שנאמר (יהושע א ח) 'והגית בו יומם ולילה', ובאונס גדול יוצא בקריאת שמע, אבל פשוט שלא יצא בזה מצות 'ושננתם' שהוא מצוה שיהיה בקי בכל חדרי התורה. ומי שאינו בני תורה חס על נפשו שלא ירד לבאר שחת ולא יעלה, יהיה מתומכי ועוזרי התורה, ובצל החכמה בצל הכסף (קהלת יב).

ועוד יש מצוה לפלפל בדברי תורה, להיות עריבים עליו ומתוקים, ובכלל זה ללמוד תורה לשמה בעריבות ומתיקות ידידות חביבות נעימות אהבת התורה. וכל שלש מצות אלו כתובין בתורה, אלא שלענין מנין כחד חשיבי.

וכוזה ניתקן שלשה ברכות 'לעסוק' קאי על בקיאות כל התורה, שיהיה לו התורה עסק לעסוק בה תמיד. 'והערב' קאי על פלפול ומתיקות תורה לשמה, וכשלא ברכו ברכה זאת (ב"מ פ): אבדה הארץ (ירמיה ט יא), כי זה הוא עיקר של מצוה זאת, כי על ידי פילפול משרב הקליפות ומאיר לכל העולם, ומכל שכן על ידי לשמה עד שתהא אש מלהטת סביבותיו. וברכת 'אשר בחר בנו' הוא על מצות לימוד תורה בכל יום, ויוצא באונס אף בקריאה אחת, או שלא מאונס שתקפה עליו 'משנתו' ונפשו אותה ליחד יחודים וכיוצא, אחר שקיים להיות בקי בכל חדרי תורה כפי כחו ושכלו ונשמתו.

וממצות לימוד בכל יום אינו פטור, אף שהוא עני מדוכא בעל יסורים או עושר מופלג מרוד הרבה, חייב לקבוע לו זמן בתורה ביום ובלילה בכל יום (שו"ע י"ד רמו ס"א). ומצוה ללמוד עם בנו ועם בן בנו (שם רמב"ג). ומצוה תלמוד תורה שקול כנגד כל המצות (ירושלמי פאה א א). ואשה פטורה אעפ"כ אם סיפק בידה להרגיל בניה לתלמוד תורה והיא מרחקת אותם, עונשה חמור בעולם הבא. ועיקר מכל לימוד תורה לשמה יומם ולילה לדבק נפשו באהבתו ויראתו באמת, כי זה כל האדם (קהלת יב).

(אוצר החיים' מרבינו יצחק אייזיק מקאמרנא)

שולחן הטהור

לקט הלכות מספר 'שולחן הטהור' וזר זהב' לרבינו יצחק אייזיק מקאמרנא זי"ע

חיוב הנחת תפילין ר"ת. סימן ל"ד (ח)

רבינו האריך בזר זהב (סק"א) בענין חיוב הנחת תפילין ר"ת, ומקדים להביא את סדר השתלשלות וקביעת הפסק הלכה לדורות, ונביא בעזרה"ת בכל גליון ענין אחד מדבריו.

סברת הטעות של זקן ממרא שאמר חמשה טוטפת בתפילין

פסולין, אבל אי אפשר לבית דין להכריע להלכה למעשה כשתיהם שעוברין על בל תוסיף, אף שאצל התקיעות היו בית דין שהכריעו שבעיני שניהם שברים תרועה, אבל בכאן אי אפשר, שהרי אם שני הסברות מתאמתות להלכה למעשה לא היו צריכין שני זוגי תפילין, אלא חמשה טוטפת לסדרם כשני הדיעות, קדש, והיה כי יביאך, והיה אם שמוע, שמע, והיה אם שמוע, וזה אי אפשר שקבלה ממשה רבינו, שאסור להיות אלא ארבע טוטפת בתפילין, ואם הוסיף שאין הבית החיצון רואה את האויר פסולין (סנהדרין פט.), ולכן אי אפשר לקיים דעה זאת. וזקן ממרא סובר ששני הדיעות של סדר פרשיות המקובלת מהר סיני שניהם הלכה למעשה, ולכן פוסק חמש טוטפת בתפילין, אבל זה טעות ודעה כוזבת.¹

ולכן מחומר ענין חייב מיתה על מצות עשה, שלא מצינו בכל התורה כמבואר בגמרא (שם ז"ל), כי הוא סותר כל פנות התורה ודת ישראל לומר על שני דיעות המקובלת מהר סיני ששניהם הוא הלכה למעשה, ובזה יהיה הריסות כל הדת שאיש אחד יתפוס כשני הקולות או כשני החומרות, אבל שתי בתי דינים כל אחד בפני עצמו עושה הלכה למעשה כפי שורש נשמתו, אבל אסור לתפוס כשניהם אף ששניהם אמת לא לבית דין אחד אלא לשתי בתי דיני.

~~~~ מסגרת השלחן ~~~~

כעושה ב' בתים, אבל מדרבנן עובר גם כשמניח ב' זוגות כשרין, וס"ל מדנקט הרא"ש לענין בל תוסיף ה' בתים משמע שמה"ת אין בל תוסיף בב' זוגות. אמנם לפי כוונת רבינו משמע שבין ב' זוגות ומכש"כ בה' בתים עובר המניח מה"ת על בל תוסיף, וזה היה עיקר המחלוקת שבין זקן ממרא והסנהדרין, ועל כן נקטו ה' בתים שרצה הזקן ממרא להורות כשתי שיטות רש"י ור"ת במה שהוסיף בבית החמשה פרשת והיה אם שמוע, ומשום הכי נקט הרא"ש גם כן ה' בתים כשרצה לפסוק הנחת תפילין דרש"י ור"ת, וכונתו היה על גמרא הל"ל מפרק הנחניקין.

ת. וז"ל הגמ': תנו רבנן, זקן ממרא אינו חייב אלא על דבר שזדונו כרת ושגגתו חטאת דברי רבי מאיר, רבי יהודה אומר על דבר שעיקרו מדברי תורה ופירושו מדברי סופרים, רבי שמעון אומר אפילו דקדוק אחד מדקדוקי סופרים וכו'. והרמב"ם (ממרים פ"ד ה"ב) פסק כרבי מאיר, דזקן ממרא אינו חייב אלא על דבר שזדונו כרת ושגגתו חטאת. אמנם בתפילין (שם ה"ג) פסק הרמב"ם דחייב. וכבר השיג עליו שם הראב"ד, לדעת ר' מאיר הוא דבעינן דבר שזדונו כרת ושגגתו חטאת ובהפילין פטור, ולדעת רבי יהודה הוא שחייב בתפילין וכו'. עיין במפרשי הרמב"ם מש"כ בזה.

ובאוצר החיים (מצוה תנהיג, דברים דף פה.) כתב רבינו וז"ל: מל"ת שלא להוסיף על מצות התורה שנאמר (דברים יג א) לא תוסיף עליו. מדיני המצוה וכו' וכן חמשה טוטפת, קדש, והיה, והיה אם שמוע, והיה אם שמוע, כי אמר שזה הפלוגתא שניהם אמת הלכה למעשה, וזה שקר, אף שאלו ואלו דברי אלהים חיים, תלוי ביד ב"ד להכריע הלכה לפי הדור.

אבל עיקר הדבר אשכילך אחי, כי אלו שני סברות נימסרו למשה מהר סיני, וניתנו לחכמי הדור שיכריעו בדעתם כאחד מן הסברות כמו כל הפלוגתות שבש"ס ששניהם מרועה אחד אל אחד, וכמו בתקיעות, אלא ששם היה עוד סברה של בית דין אחד ששניהם אמת להלכה למעשה, וכאן אי אפשר זה², כי למעשה אי אפשר אלא בזוג אחד של תפילין כמו שנבאר.

כי זה היה טעות גדולה של זקן ממרא שאמר חמשה טוטפת בתפילין (סנהדרין פח:), וזה מן התימא היכן מצא חמשה טוטפת ובאיזה סברא פליג על הסנהדרין. ואל תבא עלי אחי ידיד נפשי³ שתאמר אנן טעמא דפרושים ניקו ונפרש⁴, כבר בקשתין שתלך עמי בדרך אהבה וחיבה ובסברות ישרות, כי הזקן ממרא לא היה צדוקי ופרוש חלילה אלא מופלא שבסנהדרין (סנהדרין ז"א), ואמר סברות אמיתיות מקובלת בהר סיני, אלא שלהלכה למעשה אסור לו להורות היפך דברי אחיו הסנהדרין, ובגמרא (סנהדרין פח:) האריכו הרבה במאי פליגי זקן ממרא וחכמים בכמה ענינים שונים, וכאן העלימו דבריהם, והתוספות (שם ד"ה אי סבירא) דחקו הרבה בדוחק גדול במה פליגי.

אלא שמחלוקת זה של שני זוגי תפילין היו גם כן בזמן סנהדרין, וכשהכריעו סנהדרין למשל הוי"ת באמצע כדעת הגאונים היה תפילין של כסדרן פסולין, חול גמור, וכן להיפך אם עמדו סנהדרין והכריעו לתפילין שהם כסדרן היו תפילין של הוי"ת

א. יש שרצו להשוות כמו בתקיעות דרבי אבהו והכרעת רב האי גאון, לגבי הפלוגתא בתפילין דרש"י ור"ת, עיין בשו"ת הרמ"ע מפאנו (סימן קז) ובספר אמונת חכמים (פרק ל').

ב. כוונתו לדברי השנות חיים (מהר"ש קלוגר, ח"ב שו"ת סת"ם, הל' תפילין תשובה נ') שכתב תשובה לרבינו וז"ל: מה שראה ליתן טעם לדברי הזקן ממרא לא יפה עשה, דאנן טעמא דפרושים ניקום ונפרש (פסחים ע:). וגם הרי הש"ס פריך שם בסנהדרין מה' מינין בלולב ומציצית, דשם לא שייך פירוש, לכך לריק יגע בזה, וזלת זה אין להאריך, ע"כ. ועליו נסובב תירוץ רבינו.

ומצאנו כדברי רבינו בראב"ד (שו"ת הראב"ד סימן רז) וז"ל בא"ד: דהא זקן ממרא חכם גדול היה (סנהדרין פז.) וכשהיה חולק עם חכמי ישראל מרוב חכמה היה עושה, והיה בדעתו שיבאר התורה ביאור נכון ומבואר מהם, ואעפ"כ אמר הכתוב והאיש אשר יעשה בודון (דברים יז יב) וכו'.

ג. עיין בגמ' פסחים (ע:).

ד. העולה מדברי רבינו בענין בל תוסיף. ונקדים בקיצור השיטות בזה (השיטות בהרחבה יובא בשו"ת שייצא לאור בקרוב). שיטת הב"ח (סימן לד) והתי"ט (דברי תמודות מנחות פ"ג סימן יט) המניח ב' זוגות כשרין עובר מה"ת על בל תוסיף, ומה דנקט הרא"ש (הלכות תפילין סוף סי' ה') ה' בתים הוא לאו דוקא, ונמשך בזה אחר הגמרא בסנהדרין שנקט אצל זקן ממרא ה' בתים. וכן ס"ל להמ"א (סק"ג). אמנם הט"ז (סק"ב) ס"ל שמה"ת אין עובר על בל תוסיף כשמניח ב' זוגות כשרין, משום דאין בל תוסיף אלא היכא דמוסיף וגורע, וזה דוקא

עטרת תפארת

עובדות וסיפורים מרבותינו זי"ע

נשמתו בנגי מרומים. ואף ביום פטירתו, לא רצה להפטר עצמו מפשיטות עול מלכות שמים, אפילו על נקדה קמנה, וכמו שהיה נוהג בקדושתו כמעט בכל יום ויום, כך היה נוהג ביום הוה, אף שהיה לו חלישות גדול על כל גופו.

והיה או פנוי כלפיד אש מנודל אור השכינה ששרה עליו כדאיתא בוהר. ואני ראיתי בעיני, וגם שאר אנשים שהיו עומדים אז שם, ראו גם כן, שלא היה לו עוד ראות עינים, ראייה גשמיית, אעפ"כ היה מדבר בפיו הקדוש בשמות קדושות ובייחודים קדושים. וחמשה מנינין אחר חצות יצאה נשמתו למעלה בנגי מרומים.

הקדמת זוהר חי

הנקרא 'זוהר חי'. וכתב הפירוש הזה עד ערב פסח האחרון לחייו, והיה או כבראות השלימות עד אחר הפסח.

ואחר הפסח נחלה, וציווה למשמשו בחליו להביא לו הכתב יד של פירושו 'זוהר חי', וראה באיזה מאמר הוא עומד, וציווה להביא לו הווהר בעצמו, וכשראה המקום הנ"ל שפסק מלכתוב, מיד צוה להמשמש שלו שיתן לו כלי הכתיבה, ורצה לכתוב עוד איזה מאמר, כדי שלא יעמוד במאמר הנ"ל, ולא יכול המשמש למצוא הכתב יד, ואחר כך כשמצא המשמש הכתב יד ותן לו, ולא היה בכוחו לכתוב, כי נשען על מיתות שנחלש מאוד.

ועיין בו, וראה שהוא בהשגחת אין סוף, שלא לכתוב עוד, כי החולאת גברה עליו מאוד, עד עשרה ימים לחודש איר, שעלתה

זי"אמר הוי"ה אילי רב לך אל תוסיף (ג כו).

כתב רבינו רבי אליעזר צבי מקאמרנא זי"ע בהקדמתו הנפלאה על ספר זוהר חי על הוה"ק מאביו רבינו רבי יצחק יהודה יחיאל מקאמרנא זי"ע.

וז"ל: ראה גדול קדושתו וצדקתו של אאמ"ד וזה"ה, כמה שסיים כתבי ידו הקדושה מכל ימיו, בסוף סיום הפירוש 'זוהר חי' על מאמר הווהר פרשת ואתחנן (דף רס:), רבי יצחק אמר 'רב לך' (דברים ג כו), בנהירו דשמשא דהוה נבך, 'אל תוסיף' דהא זמנא דסיהרא ממא, וסיהרא לא יכול לאנהרא עד דיתכנש שמשא, אבל 'וצו את יהושע והוקהו ואמצוהו' (שם כה), אנת דהוא שמשא בעי לאנהרא לסיהרא, והא אתמר 'אתם הדבקים בה' אלוקים חיים כלכם היום' (שם ד). עד כאן כתב פירושו על הוהר הקדוש

הרה"ק רבי נתן נטע בן רבי שלמה שפירא זצ"ל בעל המגלה עמוקות י"ג מנחם אב שצ"ג

תולדותיו

משפחת שפירא אשר יסודתם בהררי קודש מגזע גאונים וקדושים בעל התוספות מעיר אשפירא שבאשכנז, ומרן רבינו הקדוש אור שבעת הימים רבי ישראל בעל שם טוב זיע"א חיבבם על טוהר יחוסם. אחד מבני משפחת שפירא שהאיר לארץ ולדרים עליה היה רבינו נתן נטע שפירא, נולד בשנת שמי"ה בארץ פולין לאביו הרה"ק רבי שלמה זצ"ל בנו של הרה"ק רבי נתן נטע זצ"ל אב"ד הוראדנא בעל הימבוא שעריים על שערי דורא ויאמרי שפ"ר על התורה, בהגיעו לפרקו נשא את הרבנית מרת רוזא ע"ה בת הגביר ר' משה יעקלעס מקראקא אחיו של הגביר ר' אייזיק יעקלעס בונה בית המדרש המפורסם בפראג. ומסופר שבהיותו בבית חותנו שמע נסיד בעיר על זכרונו הנפלאה בור סוד שאינו מאבד טיפה, וביקש מחותנו שיביא אותו לפניו לבחון, והוא היה עוד נער כבן ט"ו שנים, וקרא הנסיד לפניו ספר בלשון צרפת והנער רבי נתן נטע ישב לפניו והשעין ראשו על זרועו והיה נדמה כישן, ושאל הנסיד לחותנו: 'ספי' (בלשון צרפת האם הוא ישן) וענה לו: לא, כשגמר הנסיד לקרות לפניו כל הספר חזר על כל הספר שהקריא לו, אע"פ שלא ידע לשון צרפת מילה במילה לרבות על המילה 'ספי' שאמר הנסיד בלשון שאלה לחותנו.

ריש מתיבתא

בשנת שע"ז נסלק אחד מגדולי קראקא הרה"ק המקובל רבי משה מרדכי מרגליות זצ"ל בעל היחסדי ה" ויסוד שירים' מלפנים אב"ד ווינה, ובסוף ימיו ריש המתיבתא הגדולה בקראקא, נתנו גדולי ופרנסי העיר את עיניהם על רבי נתן נטע למלאות מקומו לריש המתיבתא, רבי נתן נטע בכוחו הגדול ובמחוה הכביר והעמוק הפיח רוח חיים בכל המתיבתא, וכלשון בנו בהקדמה על ספריו, וז"ל: 'הזכרון הגדול שאין כמוהו הכל עברים, חכמה ודעת הכל בכלל על פה כמסיני מסורים, כל ספרי ראשונים ואחרונים מלבד שני התלמודים, גפ"ת אלפס וטורים הגיד על פה לתלמידיו היקרים, ותשובות ופוסקים אחרים, ואין גם אחד אשר לא ידע שרשם ועיקרם, והעמיד הרבה תלמידים כולם אהובים כולם ברורים.

גם לבעל הבתים שבעיר היה רבי נתן נטע מסור בכל נפשו, וביומא דריגלי וביומא דשבתא מסר שיעורים נפלאים ומתוקים, כלשון בנו בהקדמה על ספריו, וז"ל: 'נתן ה' לשון לימודים, לדרוש בשבתות ובמועדים, דברי אמת וצדק פרי מגדים, פכרים עם נדרים, פשטים מתוקים וחודדים, עמק הסודים, אותיות טעמים ונקודים, דברים אשר לא שמעו אוזן מעולם מגידים, כולו מחמדים, מזהב ומפז הם נחמדים, נתן ענין להבין דברים אשר קשים כגידיים, יין עסיס רקח רוח דודים, ככמה לבושיך ובגד נוגדים, דרושים לכל חפצי הנגידיים, ראויים להתכבד למכובדים, מעיר אוזן בלימודים, חצב עמודים על אנדי פז הם מיוסדים.

תורת הח"ן

בכל ארבעת חלקי התורה פשט רמו דרוש סוד היה רבי נתן נטע בקי, אך בחלק הסוד החשיב את עצמו לפה שלישי ממקבלי תורת הקבלה, בהיותו תלמיד להרה"ק רבי ישראל סרוק זצ"ל, מגדולי תלמידי ומעתיקי השמועה בתורת רבו הקודש האר"י ז"ל, ואף ספרו 'מגלה עמוקות' פרשת בלק מסביר ענין טריפת הראיה המבואר ברמ"א (יורה דעה ס"ו לו סעי' ח) שהיא על ידי צורת אות כ"ף פשוטה או כפופה, ומבאר ביאור עמוק על דרך הסוד, ועוד כהנה וכהנה, גילוי אליהו הנביא ואלישע תלמידו אצלו היו מפורסמים בכל העיר על שמגיע בכל לילה בחצות לילה אצלו, וחדרו הקדוש היה מבהיק בזיו זהר השכינה, ואפילו אשתו לא נשארה בבית בזמן אליהו הנביא היה בא אצלו מפחד מראה זיו השכינה, ובכל לילה הלכה לישון בבית אביה כידוע.

מורשתו

השאיר אחריו כט"ו חיבורים יקרים מפנינים. מגלה עמוקות רנ"ב פירושים על סדר ואתחנן. מגלה עמוקות על התורה נדפס גם מהדורא תניינא מזה. מגלה עמוקות על הרי"ף. מגלה עמוקות אלף אופנים על אלף זעירא של ויקרא. תורת נתן על התורה. תיקונים והוספות על הזהר הקדוש. תיקונים והוספות על המחזור. ספר על תורת הקבלה לבאר ענין 'י ספירות וכו'. חידושים על הבי"ו. שו"ת בהלכה שנשא ונתן עם שואליו.

הסתלקותו

בשיא פריחתו בתחילת ימיו כשהוא עוד לא הגיע לשנת המ"ח לחייו, בא עליו מיתה בחתף, וביום י"ג לחודש מנחם אב חודש שנכפל בו צרות לישראל עלה נשמתו הקדושה לישיבה של מעלה, ותרב בבת יהודה תאניה ואניה, ונטמן לקול בכיות אלפי בני העיר בבית החיים בקראקא, וזה נחרט על מצבת קברו: פה נטמן איש אלהי קודש מן הקדמונים, מגלה עמוקות ורזין טמירין ומטמונים, הוא שאומרים עליו שדיבר אתו אליהו פנים אל פנים, הגאון אב"ד ור"מ מו"ה נתן נטע בן מו"ה שלמה שפירא זצ"ל נפטר ביום ד' י"ג אב שצ"ג לפ"ק ת.נ.צ.ב.ה.

בניו הגאונים ר' שלמה ר' משה ר' יצחק זכר צדיקים לברכה, שהיו גדולי עולם וישובי על מדין בערי מושבותם.

יחוס בית אבות

יחוס א': כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א, בן כ"ק מרן הגה"ק רבי שלום מקאמרנא זיע"א בעל הימעשה שלום, בן כ"ק אדמו"ר הגה"ק רבי חיים יעקב מקאמרנא זיע"א בעל היפרי חיים, בן כ"ק אדמו"ר הגה"ק רבי אברהם מרדכי מקאמרנא זיע"א, בן כ"ק אדמו"ר הגה"ק שר בית הזוהר רבי אליעזר צבי מקאמרנא זיע"א בעל הידמשק אליעזר, חתן הרה"ק רבי יוסף שענהר מטורקא נכד הרה"ק רבי מנחם מאניש מדראביטש מגזע רבינו בעל הימגלה עמוקות.

יחוס ב': כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א, חתן הרה"צ רבי יהודה אריה דייטש זצ"ל ר"י אנשי מעמד, חתן הגה"צ רבי דוד שפירא זצ"ל בעמ"ח שו"ת 'בני ציון ג"ח, בן הרב ר' מנחם בן ציון בן הרב ר' דוד בן הרב ר' שמעון בן הרב ר' אברהם בן הרב ר' יעקב בן הרב ר' אברהם בן הרב ר' יהודה לייב בן הרב ר' ישכר דוב בן הרב ר' יהודה לייב בן הרב הגאון רבי שלמה שפירא אב"ד סאטנאוב, בנו הגדול של בעל הימגלה עמוקות הרב רבי יהודה לייב היה חתנו של הגאון רבי משה אב"ד הוראדנא בנו השני של בעל הימגלה עמוקות.

<p>בעזרה"ת אודה השם בכל לבב בסוד ישרים ועדה בשבה והודיה להשם יתברך על כל החסד אשר עשית עמדי ואשר אתה עתיד לעשות עמי ועם כל בני ביתי שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה ליום כניסת בני היקר בבריתו של אברהם אבינו ע"ה שתתקיים בבית מדרשו של אאמו"ר שליט"א עטרת שלום - קאמרנא ארוי הבורה 48 יום ביום ששי ערש"ק פ' ואתחנן - נחמו י"ב מנחם אב בשעה 9:45</p> <p>סעודת מצוה תתקיים באולמי 'עטרת' שמואל הנביא 26 וידרכם הדושיה"ט יהודה אריה לייב מ"צ סאפרין בן כ"ק מרן אדמו"ר מקאמרנא שליט"א</p>	<p>קול רינה וישועה באהלו צדיקים ברגשי גול ושמחה ברוך שיר ושבחה משגריק אנו ברכת מלא טבא וגדיא יאה כוס מלא ברכאין עילאין קדישין קדם הוד מעלת עטרת תפארת ראשינו ותפארתנו כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א לרגל שמחת הולדת הנכד בן לבנו הרה"ג רבי יהודה אריה סאפרין שליט"א ראש הכולל 'קול יעקב' - קאמרנא תערב נא עתירתנו קדם נורא עלולה שזיכה כ"ק מרן רבינו שליט"א לרווח ממנו ומכל ויצ"ה מלא הפנים נהת הקדושה על דרך ישראל סבא לאורך ימים ושנות חיים. ויזכה אביו ואמו להכניסו בבריתו של אברהם אבינו בעתי בזמנו וגדלו עם שאר ויצ"ה לתורה והופה ולמעשים טובים מתוך אושר ועושר וכל מילי דמיטב המברכים הנהלת המוסדות ואברכי הכולל</p>
---	--